

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. II. Objectum materiale fidei primarum, est Deus; adæquatum, omne ab ipso revelatum, etiam naturale & contingens: quod universim æquè immediatè ac firmiter creditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

11. Nec obstat; quoddam fides possit esse sine spe; non enim spes in recto intrat hanc descriptionem, quasi per se foret requisita ad fidem, sed tantum in obliquo, & tanquam per accidens habens connexionem de facto cum objecto fidei: nam beatitudo, quam fides dicitur futuram, est objectum materiale spei. Quando igitur D. Damas.

S. Damas. lib. 4. de Fide cap. 11. ait: fidem à Paulo definitam esse minimè dybiam aut ambiguam spem, solum vult, spem accipere suam firmitatem à fide, nisi enim Deus revelasset remunerationem supernaturali, quis eam auderet firmiter sperare? Quæ eum ita sunt, perperam dixit Gloss. cap. Firmiter, de Summa Trinitate & Fide Catholica, istam definitionem seu descriptionem Apostoli non videri bonam: Quia, inquit, vera definitio convertibilis debet esse cum suo definito; sed hæc non est convertibilis; quia spes est similiter substantia sperandarum rerum. Sed nunquid etiam argumentum vel convictio non apparetur? Patet ex dictis, quod non: & idem Fides non est spes. Nunquid, quia bruto convenit ratio animalis, idem non est vera definitio hominis animal rationale? Atque ut illa descriptio conveniret etiam spei, ut probabile esse concedit Magist. sent. 3. dist. 2. lit. I. in principio, num inde bene inferit Gloss. sup. Ergo fides est spes? Audi Mag. si, inquit, queritur, an hæc descriptio spei conveniat: sanè concedi potest utrumlibet. Si autem dicatur convenire, sunt & alia plura, quibus differunt fides & spes. Sic ille. Igitur non est audienda d. Gloss.

Glossa in cap. firmiter male capit definitionem Apost.

Magist. sent.

12: Erasmus magis errat.

Dicastril.

Erasmus magis errat.

Erasmus magis errat.

Et minus audiri debet Erasmus, qui in Annotationibus ad prædictum locum Pauli scribit, solum contineri in his verbis encomium quoddam fidei; ibique sermonem esse de fiducia, quæ pertinet ad voluntatem, non de fide, quæ pertinet ad intellectum: quod partim temerarium est, partim erroneum juxta nostrum Dicastril. de Viri. Theol. disp. 7. q. 1. n. 12. Qui sic incipit: Sed inquirens, quam censuram mereatur Erasmus? Et respondeo eum communi sententia, esse temerarium in eo, quod ait, in his verbis Pauli non definiri fidem; quia in re gravi absque idoneo fundamento loquitur contra torrentem Patrum & Scholasticorum: & esse erroneum in eo, quod ait, ibi Paulum loqui de fide sumpta pro fiducia; quia per manifestam consequentiam inferitur, quod fides, quæ justificat, est fiducia: nam Paulus postquam dixit, quod justus ex fide vivit, statim c. sequenti ponit prædicta verba: Fides est &c. Quod est contra Concil. Trid. Sess. 6. can. 2. ubi damnat affirmantes fidem justificantem nihil aliud esse, quam fiduciam. Hactenus præfatus Auctor. Impræsentiarum prosequar explicationem naturæ fidei, quæ optimè intelligitur ex objecto, utpote ad quod tota virtus ordinatur, & à quo speciem suam desumit. Sit ergo

CONCLUSIO II.

Objectum materiale Fidei primum est Deus; adæquatum omnine ab ipso revelatum, etiam naturale & contingens, quod universim æquè immediatè ac firmiter creditur.

Hæc Conclusio plures habet partes singulas explicandas. Quantum ad primam, Nota: Aliquos distinguere inter objectum & subiectum alieius scientiæ. Alii autem subiecti & objecti vocabulis tanquam synonymis utuntur, & merito quidem, inquit notat Smil. de Deo uno Procem. q. 2. n. 38. Primum, quia nomine objecti clariùs significatur, hic non esse sermonem de subiecto inhaerenti, quod in rigore & propriissimè subiectum scientiæ diceretur. Secundò: quia est materiale objectum scientiæ in conclusione scientiæ subijciatur; formale tamen, adæquatè spectatum in illa non subijciatur, imò nec illam (ut Conclusio est) ingreditur; cum adæquatè spectatum formale objectum involvat medium seu motivum assentiendi, & medium non ingreditur Conclusionem: unde quia, ubi de subiecto scientiæ dicitur, non solum de materiali, sed etiam ac potissimum de formali agitur, propriùs loquendo de objecto, quam subiecto institueretur disputatio præsertim, cum objecti appellatio subiecti rationem comprehendat. Huicque Theodorus. Et illic subiungit: quia verò loquendum est eum multis, subiecti & objecti vocibus promiscuè utemur. Sicut ipse, ita & nos.

Porro objectum aliud materiale, aliud formale dicitur, per analogiam cum materia, & forma Physicæ; nam veluti materia est de se indifferens ad varias formas & ad varia composita constituenda; per formam autem ad certum compositum determinatur; ita res, sic eadem sub scientiam, ut de se sit indifferens ad varias rationes cognoscendi, & ad varias scientias constituendas; per rationem autem cognoscendi determinatur ad certam scientiam constituendam dicitur objectum materiale, ipsa verò ratio cognoscendi dicitur objectum formale. Ita hos terminos explicat Smil. sup. 39. Scilicet & quia persequitur idem Auctor materiale objectum potest habere latitudinem, & partes integrantes (aut quasi integrantes) vel subiectivas, & inter istas aliqua potest esse primariæ; aliæ verò possunt esse secundariæ; hinc nata est subdivisio materialis objecti in primum, secundarium, & adæquatum. Et dicitur primum, ad quod omnia referuntur, quæ sub illam scientiam, ejus primum objectum est, cadunt; ob quod etiam solet vocari subiectum attributionis, subiectum speciale, principaliter inest subiecto.

subiectum intentionis, subiectum radicale &c. Unde secundarium est, quod consideratur propter attributionem & ordinem, quem habet ad primum; & quod ex utroque constatur, dicitur totale & adequatum. Hucusque Theod.

A quo si petas, an etiam objectum formale recte dividatur in partiale, & totale? Resp. minus recte ab Aliquibus sic dividitur: recte vero subdividitur (inquit num. 40) in objectum quod, & quo. Objectum formale quod est illa ratio, secundum quam materiale objectum primo terminat scientiam. Objectum formale quo est illa ratio, secundum quam materiale objectum primo movet intellectum ad assensum scientificum; & hoc

Secutus qu. 3. Proloq. 2. lateralit. num. 4. vocat subiectum primum, ibi: De secundo dico, quod ratio primi subiecti debet continere in se primo virtualiter omnes veritates illius habitudinis, cuius est. Et num. 19. appellat subiectum formale, dicens: Ad alia secunda via: ad primum dico, quod illa auctoritas exprimit materiam huius scientie in comuni, non subiectum primum formale. Denique 1. dist. 3. qu. 3. num. 23. vocat rationem objecti, quam ait: Esse illam formam, secundum quam objectum est motivum potentie, sicut ratio activi vel agendi dicitur esse illa forma, secundum quam agens agit. Non tamen (inquit Smil. sup. rationem terminandi excludere voluit à ratione formalis objecti; sed hanc sub ratione motivi objecti comprehendit, & per motivum censuit compleri in ratione objecti formalis, seu integræ formæ specificantis scientiam; cum, præcise formali motivo, posset formale terminativum ad varias species scientias pertinere. Vel fortè censuit rationem quam, seu terminativam magis ad materiale objectum pertinere, sub quo etiam ab aliis Doctores aliquando comprehendit solet. Hæc ille.

Hinc Card. Lugo Tract. de Virtut. fidei divinæ Disp. 1. Sect. 1. num. 1. Suppono, inquit, objectum formale, & materiale in præfati Disp. esse illa, quorum uni assentimur propter aliud: sicut etiam in actibus voluntatis objectum materiale est illud, quod amatur propter aliud; objectum vero formale est illud, propter quod aliud amamus, v.g. si amas medicinam propter sanitatem, medicina est objectum materiale, sanitas est objectum formale; quia quasi informat & vestit medicinam, quæ secundum se non moveret voluntatem, vestita tamen à bonitate sanitatis allicit ad sui amorem: sic etiam quando intellectus assentitur uni propter aliud, v.g. huic propositioni: Homo est risibilis, quia est rationalis, risibilitas est objectum materiale: rationalitas vero est objectum formale, quia risibilitas, cui secundum se non assentiret, quia in se & ex propriis terminis non apparet, informatur tamen, & quasi induitur altera veritate clariori, & sic informata & vestita movet intellectum ad sui assensum. Ita Emilius. Ubi sub objecto materiali comprehendit formale terminativum.

Tomus II.

Idem clarissime dicit Disput. 3. quæ est de objecto materiali fidei, Sect. 1. num. 1. ibi: Licet aliquando objectum materiale dicatur illud, quod non terminat cognitionem immediate per suam entitatem, sed per aliquid sibi inherens, ut paries dicitur objectum materiale visionis, quia formaliter videtur sola albedo, parietem inherens; illud tamen solum est objectum denominativè & per accidens; nos autem loquimur in præfati de objecto materiali, quod immediate terminat actum fidei per suam entitatem; quare à nonnullis appellatur objectum formale quod, ut distinguant illud à motivo assentiendi, quod appellant objectum formale quo: melius tamen appellatur objectum materiale, quia fides versatur circa illud, ut informatum per auctoritatem, & revelationem divinam, tanquam per objectum formale. Sic ille. Melius appelletur, vel non, nolum hic disputare, quia res parvi momenti est, & ad nihil utilis quæstio: satis est, ad intelligendos Auctores, diversimodè loquentes in hac materia, scire aliquando vocari ab ipsis objectum materiale, subinde autem terminativum formale; seu quod nos impræfationum secuti Smil. sup. distinguimus objectum materiale fidei ab objecto formali terminativo, & de illo quidem hæc Conclus. de hoc autem Conclus. seq. tractabimus.

Itaque Deum esse objectum materiale fidei, idque primum, ut habet prima pars præfatis Conclus. ab omnibus admittitur, & patet ex descriptione primarii objecti sup. posita; nam ad Deum referuntur omnia, quæ sub fide cadunt, & ipse est, qui in primariis propositionibus fidei subiecit, ut per se patet. Hinc, ut bene notat Smil. sup. num. 41. fides dicitur fides Dei, & fides ad Deum Marc. 11. v. 22. Habete fidem Dei, & 1. Thessal. 1. v. 8. Sed & in omni loco fides vestra, quæ est ad Deum, perfecta est. Item ad Hebr. 11. v. 6. dicitur Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, nempe tanquam primum fidei punctum. Ergo Deus est objectum materiale primum.

Nunquid etiam adequatum? Negat 2. pars Conclus. dum pro objecto adequato ponit omnia à Deo revelata: nam quis ambigat, plurima esse à Deo revelata, quæ non sunt Deus, nec Deum directè involvunt? Talia sunt hæc propositiones: Abraham genuit Isaac: B. Virgo est mater Dei; Fuit perpetua Virgo: Mundus est conditus: Mortui resurgent, & similes, in quibus subiecta creata sunt. Ipsum namque subiectum propositionis fidei objectum est, incomplexum: propositio autem objectum complexum. Constat ergo, nec omnes propositiones fidei, nec omnia subiecta earum propositionum esse Deum, aut Deum directè involvere; quomodo itaque Deus foret objectum adequatum seu complexum, seu incomplexum fidei? Quamvis sit primum tam complexum, quam incomplexum; quia primariæ propositiones fidei humanæ pro subiecto suo Deum

Sut mater
riali com-
prehendens
formale
terminati-
vum, seu
formale
quod.

Motivum
est formale
quo.

17.
Deus est
objectum
materiale
primum
fidei.

Smil. 1

18.
Non tamen
adequatum

Kk

Deum

Nisi indi-
recte.
Simil.

Deum; ut Deus est unus & trinus, Deus est omni-
potens, infinitus &c. Rogat aliquis; an nullâ ra-
tione Deus possit dici objectum adæquatum fi-
dei? Attende, quid dicat noster Theodorus
sup. n. 45. Potest, inquit, dici, Deum esse ad-
æquatum Theologiæ subjectum, partim direc-
tum, partim indirectum; quia omnes res, de
quibus aliqua veritas Theologica cognoscitur,
sunt aliquid Dei per Attributionem, vel re-
lationem ad ipsum. Hanc autem attributio-
nem vel relationem probat num. 41. Hisce
verbis: Quia quicquid considerat de Deo, vel
spectat ad Deum absolute spectatum, vel ad
Trinitatem Personarum in Deo, vel ad ali-
quem ejus respectum ad extra sub ratione Crea-
toris, Conservatoris, Restauratoris, Sanctifica-
toris, Retributoris, & finis ultimi creaturæ in-
tellectuales. Sic ille.

19.
Hoc sensu
loquitur
Scotus.

Et ita docuit Scot. sup. 5. Ex prædictis appa-
ret improbatio. num. 15. in fine: Si igitur Theo-
logiam tenemus secundum se esse primam notitiam,
ipsa non erit primò de Christo: & si æquè est de
veritatibus communibus & propriis tribus Personis,
ipsa non erit de aliqua Persona, ut de subjecto ada-
quato, sed de Deo, ut est communis tribus Perso-
nis. Et tunc salvabitur, quòd omnis veritas Theo-
logica vel est de primo subjecto, puta, qua in-
est Deo per rationem Dei, vel quasi de parte sub-
jectiva primi subjecti, puta, qua est propria alicui
Persona, aut de aliquo, quod attribuitur ad sub-
jectum primum, vel quasi parte subjecti, ut puta, de
creatura quantum ad respectum, quem habet ad
Deum ut Deus, & de natura assumpta, quantum
ad respectum, quem habet ad verbum sustentificans.
Sic Scotus. Cum ergo secundum ipsum, ut
infra audiemus, idem sit objectum fidei, &
Theologiæ; etiam hæc ratione Deus posset dici
objectum adæquatum fidei. Sed de tali adæqua-
tione non loquitur nostra Conclusio. De qua
ergo? de objecto adæquato directo, id est, de re,
quæ per se & immediatè à fide attingitur. Et
quæ illa? Resp. 3. pars Conclus. Omne à Deo re-
velatum, etiam naturale, & contingens. Id enim om-
ne creditur fide divinâ, quid ni ergo sit ejus ob-
jectum?

20.
Tale est om-
ne à Deo
revelatum.

Aliqui hinc dicunt: quodlibet ens revelabile
à Deo obscurâ revelatione esse objectum adæ-
quatum: nam omnis materia, quæ informari po-
test à formali ratione objectiva alicujus habitus,
pertinet ad materiale objectum ejus, & sub ad-
æquato objecto comprehenditur; sed quid-
quid potest revelari à Deo, potest informa-
ri testimonio divino, quod est objectum formale
fidei: ergo totum hoc comprehenditur sub adæ-
quato subjecto fidei. Sic ille. Nunquid verè?
Resp. Sicut, ut possit aliquod coloratum videri,
sive ut actu verè sit objectum visibile, non sufficit
quòd à Deo possit illuminari, sed requiritur ut sit
actu illuminatum: aliàs non est actu, sed solum
potentiâ objectum visibile; ita etiam, ut aliquid
non solum potentiâ, sed actu sit objectum fidei,
debet actu esse revelatum. Nos in Conclus. affir-
mavimus objectum actuale, quod magis propriè

Non sufficit
esse revela-
bile tan-
tum.

dicatur objectum. Quàmquam alioquin per
Revelatum posset intelligi revelabile; sicut per in-
existentiam aliquando intelligitur aptitudo in-
existentiæ: sic universale definitur, quod pluribus
inest, id est, quod natum est pluribus inexistere.
Ac per hoc, qui asserit, objectum materiale fidei
esse ens revelatum, non necessariò excludit, quæ
revelata non sunt; nam per ens revelatum po-
test intelligere ens aptum revelari: & qui dicit,
objectum materiale fidei esse omne ens reve-
labile, non excludit, quæ revelata sunt; quia be-
nè argumentamur à potentia ad actum: Est re-
velatum, ergo est revelabile. Igitur utraque locutio
vera est, nec pec unam magis significatur natura
ac vis fidei, quàm per alterâ; nam tota vis in eo
consistit, quòd faciat intellectum firmiter atten-
tiri iis, quæ à Deo revelata sunt pro eo tempo-
re, quo fuerint à Deo revelata.

Neque sola supernaturalia, & necessaria, sed
etiam naturalia & contingencia, ut habet le-
quens pars Conclusionis. Et quidem de super-
naturalibus nemo dubitat, & manifestum est ex
Scripturis, & quotidiano usu: ratio verò est, quia
veritates supernaturales non possunt nisi per
revelationem cognosci, juxta illud Matth. 16.
v. 18. Quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed
Pater meus, qui in celis est. Et similia plura ob-
via sunt. Quantum ad veritates naturales, licet
hæc aliquantulum cognoscantur naturali lumine,
teste Apost. ad Rom. 2. v. 14. Cum enim Gentis,
quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legem
faciunt, ejusmodi legem non habent, ipsi sibi sunt
lex &c. tamen à paucis propter corruptionem
naturæ per peccatum cognoscuntur; & ideo eo-
rum fides necessaria fuit pro hominum multi-
tudine; inò etiam pro sapientibus, ut firmius
& certius illa tenerent, quod necessarium etiam
fuit, ut possent reliqua omnia firmiter cre-
dere.

Venio ad veritates necessarias & contingen-
tes. Equidem certum est, objectum fidei com-
plecti veritates necessarias, ut, Deum esse
similes. Et verò de contingentibus, sive de præ-
terito, sive etiam de futuro, ut, Antichristum
venire, vel, Universale judicium erit, constat ex Divinis
Scripturis; & ratio est, quia hæc omnia revelan-
tur. Nec obstat: quòd fides debeat esse certæ per-
tinentiæ: autem non possit esse, nisi de necessariis.
Resp. quippe: quòd sicut scientia Dei est certa,
licet sit de contingentibus, ut videtur potest in
Tract. nost. de intellectu & voluntate Dei: quia
attingit illa secundum statum præsentis, & ne-
cessariis, quæ omne, quod est, necesse est illi
indidem potest esse hæc certa de contingentibus;
quia attingit illa, ut subsistant revelationi di-
vinæ, quæ manat à scientia Dei.

Atque hæc est ratio ultimæ partis Conclusio-
nis scilicet: Quòd universim æquè immediatè ac fir-
miter creditur. Ratio, inquam, est, quia omnia necesse
sunt, sive necessaria, sive contingencia, supernaturalia
naturalia æquè induuntur motivo formali fidei,
& æquè immediatè revelantur à Deo, quid ni
ergo æquè immediatè & firmiter credantur?
Finit.

Rateor, divinam revelationem non semper immediatè nobis applicari; id est, non semper credimus propter immediatam revelationem, sed ordinariè solum propter mediatam; sed quid tum? Nam sicut illi, qui immediatam habent revelationem, credunt immediatè rem revelatam, propter auctoritatem revelantis; ita quoque hi, qui tantum mediatam habent revelationem; ergo ex eo capite una fides non est magis immediata, quàm alia; sed omnis res revelata æquè immediatè creditur per fidem; estò aliquæ principalis pertineant ad fidem (ut patet ex dictis, & magis constabit ex infra dicendis) tum quia de se sunt nobiliora objecta; tum quia magis conducunt ad finem, qui de facto per fidem intenditur, puta, æternam beatitudinem: porro sicut lumen naturale magis inclinat ad cognoscendam veritatem nobiliorè, & utiliorè ad finem intentum, quid nō etiam lumen fidei?

Non igitur negamus omnem ordinem inter credibilia, seu objecta materialia fidei; sed solum ordinem in esse credibilibus, id est, dari aliquod primum credibile, seu objectum materiale fidei, à quo cetera dependant in esse credibilibus; idque quia divina auctoritas, & divina revelatio habent immediatum ordinem ad omnia objecta credibilia, purè materialia, de quo plura alibi, ubi de discursu, quem Aliqui requirunt ad assensum fidei. Et hæc est etiam ratio, ut sup. indicavimus, cur omnia credibilia æquè firmiter credantur; quàmvis enim aliqua horum in esse entis necessaria, alia autem contingentia; tamen æqualiter repugnat falsitas his, ac illis, supposita revelatione divinā; atque adeo æquè firmiter credenda sunt, saltem implicite, imò & explicite, ex hypothesi, quod revelatio divina sufficienter omnibus fuerit applicata. Et enim Deus æquè verax est & infallibilis in minimis, sicut in magnis, in creatis, & increatis, in contingentibus, sicut in necessariis: totam namque suam veritatem, & auctoritatem amitteret, si vel in re quantumcumque minima, in re creata, & contingentia posset dicere falsum. Si ergo aliquando homo videatur firmius credere unam veritatem, quàm alteram, non id provenit ex parte objecti motivi fidei, sed ex alio motivo adjuncto; hic autem solum agimus de credulitate, quantum est ex parte motivi fidei, sive de fide propriè dicta: hoc autem motivum omnis propositio revelata æquè participat. Quàmvis ergo veritas rei in se, id est, quæ habetur per principia intrinseca sit major in una re, seu una propositione, quàm in alia; haud æquidem veritas in esse credibilis, quæ fundatur in auctoritate divina, & testimonio extrinseco; quia, ut dictum est, illud est idem & æquè informat utramque rem testificatam.

Quapropter, non minùs est hæreticus, & amittit totam fidem, qui negat, v.g. eanem Tobiam, ac qui negat Incarnationem, aut Mysterium Sanctissimæ Trinitatis. Sed, dicit aliquis: gravius est peccatum negare Christi di-

vinatatem, quàm negare eanem Tobiam habuisse caudam. Planè: ergo major infidelitas, negatur Consequentia; nam ex sua specie utrumque æqualiter repugnat Fidei; quàmvis ex aliqua circumstantia extrinseca uni superaddatur malitia blasphemiarum; quia contra reverentiam debitam Christo, negando ei, quæ magis pertinent ad sui dignitatem. Hæc autem malitia non opponitur propriè fidei, sed religioni. Igitur hæc peccata sunt æqualia in ratione infidelitatis; secus in ratione irreverentiæ, de qua hic non agimus. Audio replicantem: Deus non æqualiter omnia affirmat; nam aliqua simpliciter, alia cum juramento. Respondeo: Deo æqualiter repugnare mendacium, ac perjurium, tametsi, nobis se accommodando, aliquando utatur juramento; ut vehementius nos moveat ad assentiendum: in rigore tamen Deus semper jurat, cum semper offerat se in testem, quod est propriè jurare. Hæc ergo replica nullius est momenti.

Ex dictis etiam facilè solvitur hoc argumentum Adversariorum: Non omnia objecta materialia fidei habent æqualem veritatem; nam divina veriora sunt, quàm creata, cum sint magis necessaria, & magis entia; ergo, si creata, quæ magis bona sunt, magis debent amari, quid nō, quæ magis vera sunt, magis debeant credi? Ad hoc, inquam, argumentum Resp. ex dictis: nec omnia revelata, aut revelabilia habere æqualem veritatem intrinsecam, ut patet in creatis, & increatis, necessariis, & contingentibus; sed bene extrinsecam, fundatam in auctoritate, & revelatione divina. Vel sic: magis credi debent, quæ habent majorem veritatem, quando motivum credendi est ipsa veritas propria objecti crediti, transeat: quando motivum credendi est alia veritas, quæ æquè participatur ab aliis veris, quæ creduntur, nego. Ad simile de charitate Resp. charitatem quidem magis amare Deum, quàm creaturas; quia bonitas infinita, quæ est motivum amandi, magis & perfectius participatur à Deo; quàm à creatura, ut patet: at verò inter creaturas charitas non semper magis amat, quæ sunt perfectiores; sed eas, ex quibus major Dei gloria resultat. Quare, si ex creatione hominis major gloria Dei resultabit, quàm ex creatione Angeli, charitas magis amabit hominem, quàm Angelum: ultimum quippe motivum amandi non est propria bonitas hominis, vel Angeli; sed bonitas Dei. Cum ergo ultimum motivum fidei non sit veritas intrinseca objecti crediti, sed veritas Dei, æquè debet omnia credere, quibus æqualiter illa communicatur, uti sunt omnia à Deo revelata seu revelabilia.

Si autem à me quaeritur, an etiam mendacium inter illa debeat computari? Resp. citius, mendacium non esse objectum creditum; cum per fidem non possit credi aliquid falsum: potest tamen esse objectum, sive potius subiectum, de quo fides aliquid credat, v.g. in hac propositione fidei, Mendacium est peccatum. Potest etiam

K k 2

esse

cus, & perdis totam fidem.

Et æqualiter contra fidem peccat.

Aliquando simul peccat contra aliam virtutem.

26. Objectio.

Omnia à Deo revelata habent æqualem veritatem ex revelatione.

Quia motivum fidei est veritas Dei, æquè omnibus communis.

27. Mendacium non est objectum creditum; cum per fidem non possit credi aliquid falsum: potest tamen esse objectum, sive potius subiectum, de quo fides aliquid credat, v.g. in hac propositione fidei, Mendacium est peccatum. Potest etiam

Lugo.
De menda-
cio tamen
varia cre-
duntur.

esse prædicatum, quod fides de aliquo credat, v. Quod diabolus dixit Eva, fuit mendacium. Itaque (instat Lugo de fide disp. 3. sect. 1. n. 6.) id, quod propriè creditur, est conjunctio prædicati cum subiecto; quæ, si sit falsa, non potest credi per fidem: de ipso tamen falso potest fides aliquid verè credere; vel ipsum etiam falsum potest de aliquo verè enuntiare. Si objicias: in actu dissensus, elicitio à fide copula ipsa prædicati cum subiecto est falsa, v. g. hic: *Pater non est incarnatus*; idem enim actus ille est verus, quia falsa est conjunctio prædicati cum subiecto. Resp. enim sup. num. 7. primò: actus omnes fidei in rigore non esse dissensus, sed assensus, qui inferuntur ex duabus affirmativis, v. g. *Quidquid Deus dicit, est verum, sed Deus dicit, Patrem non esse incarnatum*; ergo verum est, *Patrem non esse incarnatum*. Qui non est dissensus, sed assensus.

Omne a-
ctus fidei in
rigore est
assensus.

28.
Objectum
negatum
per fidem
potest esse
falsum, seu
falsa con-
junctio.

Sed quia hoc difficultate non caret, hinc Resp. 2. quòd, quidquid de hoc sit, in illo dissensu conjunctio falsa prædicati cum subiecto non esset objectum creditum, sed negatum per fidem; nos autem solum dicimus, falsitatem non posse esse objectum materiale creditum per fidem, quidquid sit, an possit esse objectum directè negatum. Sic ille. Et placet hæc responsio, neque videtur nobis inconveniens, quòd falsitas posset esse objectum directè negatum. Itaque mendacium, quòd tale, id est, quatenus continet falsitatem quasi in actu exercito, non est objectum fidei, quia ut sic non est à Deo revelabile: scilicet si sumatur mendacium, quatenus de illo aliquid verè affirmari potest. Nam omnis propositio, quæ credi potest ob revelationem divinam, est objectum materiale complexum fidei, & omne, quod potest esse subiectum talis propositionis, objectum incomplexum. Ex quo sequitur, & ipsam fidem posse esse objectum materiale incomplexum sui ipsius, v. g. in hac propositione: *Fides datur*; quæ est credibilis per revelationem divinam. Quemadmodum enim intellectus potest esse objectum materiale sui ipsius, quatenus potest à seipso cognosci: ita etiam habitus aliquis intellectus potest esse materiale objectum sui ipsius, quatenus potest inclinare ad cognitionem habendam de eo: quod in fide humana patet experientià: nam certum est, quòd discipulus, qui haberet habitum fidei humanæ credendæ magistro suo, posset credere eidem dicenti, quòd discipulus haberet fidem. Ita notat Poncius in suo Comment. lib. 3. dist. 23. num. 68. Idem dicendum de veracitate divina revelante in hac propositione: *Veracitas divina revelans datur de futuritione Antichristi*. Nec obstat, quòd illa veracitas sit objectum formale: nam, ut ibidem ait præfatus Auctor, idem sub diversa ratione posset esse objectum materiale fidei, & formale; materiale quidem, quatenus posset esse subiectum propositionis, quæ crederetur, aut ipsamet propositio credita; formale verò, quatenus moveret intellectum ad credendum. Sic ille.

Poncius.

A quo si petas: an omnis propositio revelabilis à Deo sit objectum materiale complexum? Resp. num. 71. affirmativè, nisi in ipsa propositione involvatur negatio concurrens, requiritur ad hoc, ut fides possit tendere in illam propositionem.

Ratio hujus limitationis est: quia Deus posset habere decretum non concurrenti cum ullo ad fidem supernaturalem producendam; & posset tunc revelare hanc propositionem: *Ego habeo decretum non concurrenti ad fidem*; sed in tali casu implicat aliquem credere supernaturaliter illi propositioni, etiam de potentia absolute, non secundum quid, & ex hypothesi, sed simpliciter. Ita Poncius. Et confirmatur ad interrogationem; an omnis propositio vera possit revelari à Deo? Resp. affirmativè sup. num. 72. nisi in ea involvatur negatio potentie ad revelationem, ut sic excludat hanc propositionem, quæ posset esse vera: *Deus habet nolitatem concurrenti ad actum fidei supernaturalem per revelationem*, & hanc alteram: *Deus habet cognitionem talis nolitatis*. Has enim non potest revelare, neque consequenter in eas potest tendere fides; quia aliàs Deus veller, & non vellet concurrere per revelationem ad actum fidei, quod implicat. Ita præfatus Auctor. Reducet facile colliges ex sequenti objectione. Si revelatio illius decreti, vel concursus ad id credendum est impossibilis ex essentia sua: ergo non comprehenditur sub objecto illius decreti universalis, quia sicut Deus non dicit: *Nolo creare chimaram*, ita non dicit: *Nolo ponere revelationem impossibilem, vel dare concursum ad actum fidei impossibilem*; si autem Deus non voluit illam revelationem vel concursum, jam non erit impossibilis ex repugnantia cum decreto divino universalis. Resp. Lugo sup. num. 3. se idem locum fuisse sub conditione, si verè Deus voluit ullam revelationem possibilem, vel concursum ad ullum actum fidei possibilem: nam, posito illo decreto universalis, jam argueretur, hæc revelationem talis decreti, vel fidem circa illud esse impossibilem; quia, si esset possibilis, comprehenderetur sub nolitone universalis omnis revelationis, vel fidei possibilis. Si ergo decretum supponitur universale, fatendum est, hæc revelationem, vel fidem talis decreti esse impossibilem, non quia Deus illam voluit, sed ex sua essentia. Ita etiam.

Hoc tene, nullum de facto esse tale decretum; arque adeò omnem propositionem veram esse revelabilem, & per consequens possibilem esse objectum materiale complexum fidei; & per hoc quodlibet subiectum, & prædicatum hujusmodi propositionis objectum simplex. Quod intelligo, non de simplicitate rei in se, nam Christus, Trinitas Personarum, & similia possunt esse subiectum propositionis revelatæ, & tamen in se sunt res complexæ; sed de simplicitate, ut opponitur complexioni mentali, id est, complexionem ex parte cognitionis componendo, aut dividendo. Sed nunquid hæc complexio requiritur in nobis ad omnem actum

actum fidei? Pro responsione. Nota: cognitionem non dici complexam, eò quod cognoscatur suum objectum, ut plura, aut quia concipiatur in eo pluralitatem: nam Angelus cognoscit incomplexè ea, quæ à parte rei sunt plura; & nos per conceptum incomplexum concipimus plura, ut plura, ut quando concipimus pluralitatem per unicum conceptum. Neque etiam complexio mentalis consistit in pluralitate conceptuum, sicut complexio vocalis in pluralitate vocum: quippè iudicium mentale, quod fit per compositionem, aut divisionem, habet potissimam complexionem, & tamen est simplex qualitas terminata ad subiectum, & prædicatum, iuxta communem sententiam. Et consimiliter voluntas unico actu vult, Petrum v.g. esse album. Sive ergo objectum conceptus explicatur per unam vocem, sive per plures, perinde est ad complexionem, vel non complexionem conceptus. Nam si daretur una vox, significans hanc propositionem: *Petrus est albus*, conceptus correspondens foret complexus: & e contra. Angelus cognoscit unionem materiæ cum forma per simplicem conceptum, estò nos ista plura exprimamus per multas voces.

Breviter ergo, quod attinet ad quæstionem sup. propositam. fides in nobis ex parte cognitionis ordinariè est complexa; quia est iudicium, sive secunda mentis operatio, quæ sit affirmatio, vel negatio unius de alio, consequenter compositio, vel divisio; atque adeò repræsentat complexè objecta non explicando ex parte subiecti id, quod explicat ex parte prædicati, & proinde se habendo, ac quando per diversas voces successivè profertur propositio vocalis. Advertit autem Eminen. sup. n. 42. in iudicio mentali, quod fit per compositionem, vel divisionem, præter extrema, hoc est, subiectum & prædicatum, obijci etiam ex parte objecti identitatem inter utrumque extremum, imò hæc sola identitas, in rigore loquendo, est, quæ affirmatur, vel negatur: nam extrema non affirmantur simpliciter, aut negantur, sed identitas inter illa, cui identitati per affirmationem consentit intellectus, per dissensum verò eam fugit & negat, ita ut objectum affirmatum, & negatum directè idem sit in assensu, & dissensu; ipsaque affirmatio, vel negatio non sit aliud ex parte objecti, sed ex parte intellectus, qui vel consentit affirmando, vel dissentit negando idem omnino objectum propositum. Hæc ille. Apud quem plura de hac materia reperies, quæ pertinet ad contentus dixisse, semper aut saltem ordinariè & regulariter in fide nostra (quidquid sit de fide Angelorum) inveniri complexionem mentalem, quatenus fit per compositionem, aut divisionem. Quia nimirum objecta credenda ordinariè accipiuntur per propositiones vocales, constantes ex subiecto & prædicato; quare generant species similes subiecti & prædicati, aptas ad generandas apprehensiones distinctas de extremis, & ad quas sequatur assensus complexus, componens prædicatum cum subiecto, aut dividens

prædicatum à subiecto. Atque hæc satis de complexione mentali objecti materialis fidei.

Revertor ad Conclus. nostram, & dico rursum, omnia objecta purè materialia fidei æquè immediatè credi per se loquendo, id est, nullum esse ordinem necessariæ dependentiæ ad invicem, sed singula posse seorsum ab aliis credi, sicut singula potuerunt seorsum ab aliis revelari. Intellige seorsum ab illis objectis, quæ in hac veritate particulari non includuntur, nec essentialiter præsupponuntur: v.g. non possum credere Spiritum sanctum à Patre, & Filio procedere, nisi credam tres Personas in Deo, & similiter, non possum credere Deum Remuneratorem, nisi credam ipsum esse, & similia multa possent adferri. Hæc tamen non obstant, quin omnia æquè immediatè credantur, cum unicuique objecto sua revelatio immediatè applicetur, & propter illam credatur, nullà alià revelatione medià. Aliud ergo est, hoc objectum prius debere credi, quàm istud; aliud verò, hoc objectum esse medium inter istud objectum, ejusque fidem, quod tamen videtur requiri, ut unum magis immediatè credatur, quàm alterum. Dixi signanter: *Omnia objecta purè materialia*, quia sunt duo objecta materialia, quæ simul sunt formalia, aut quasi formalia, scilicet auctoritas Dei, & revelatio divina, quæ, secundum aliquos, primò credenda sunt ex intrinseca ratione fidei, ac proinde priora aliis, etiam in ratione credibilis; quod an verum sit, patebit ex dicendis de formali objecto fidei.

32. *Omnia objecta fidei æquè immediatè creduntur.*

Singula possumus seorsum ab aliis revelari & credi.

Aliquando unum objectum prius debet credi, quàm aliud.

CONCLUSIO III.

Objectum formale quod, seu terminativum fidei est Deus sub ratione Deitatis.

Robatio: quia, ut diximus Conclus. præcedenti ex Smising objectum formale quod est illa ratio, secundum quam materiale objectum, primò terminat scientiam: sed Deitas est illa ratio, secundum quam Deus primò terminat fidem; ergo Deitas est objectum formale quod. Minor, quæ sola habet difficultatem, probatur, quia Deitas est, quæ continet, saltem virtualiter, omnes veritates fidei, vel ut principium ad intra, vel ut ad extra, aut ut finis ultimus: ergo per Deitatem, ut per rationem formalem Deus, qui est objectum materiale primarium, substat omnibus de ipso creditis; ipsa verò Deitas non creditur de alio objecto anteriori, utpote radix omnium proprietatum & attributorum Dei. Itaque de Deo sub ratione Deitatis prædicantur omnia, quorum notitiam ultimò intendit dare fides, etiam ipsa assequibilitas. Notitia ergo illius, quod Tobias v.g. habuerit canem, & simillium non intenditur propter se à fide, sed ut melius cognoscamus Deum, vel secundum se, vel ut assequibilis à nobis. Ideò licet

33. *Deitas est objectum formale quod fidei.*

Deus continet saltem virtualiter omnes veritates fidei.